

Umění a kultura

Tato vzdělávací oblast zahrnuje dva vyučovací předměty – Hudební výchovu a Výtvarnou výchovu (1. - 9. ročník).

Charakteristika vyučovacího předmětu Výtvarná výchova

Výtvarná výchova je postavena na tvůrčích činnostech – tvorbě, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, cítění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci. K jejich realizaci nabízí výtvarná výchova vizuálně obrazné prostředky nejen tradiční a ověřené, ale i nově vznikající v současném výtvarném umění a v obrazových médiích. Tvůrčími činnostmi (rozvíjením smyslové citlivosti, uplatňováním subjektivity a ověřováním komunikačních účinků) založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni do procesu tvorby a komunikace.

1. stupeň ZŠ

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Ve výuce výtvarné výchovy na 1. stupni je důraz kladen především na:

- podchycení a rozvíjení zájmu o výtvarné umění
- porozumění základním pojmům ve výtvarné výchově
- seznámení se základními zákonitostmi při používání různých výtvarných technik
- chápání uměleckého procesu jako způsobu poznání a komunikace
- užívání různorodých uměleckých vyjadřovacích prostředků
- vyjádření svého vnímání, cítění, poznávání

Učivo uvedené v učebních osnovách je v rámci školy závazné. Zařazení rozšiřujícího učiva zváží vyučující s ohledem na specifika konkrétní třídy a individuální potřeby žáků.

Vyučovací předmět výtvarná výchova je úzce spjat s ostatními předměty všech vzdělávacích oblastí. Do výuky jsou formou integrace průběžně zařazována průřezová témata v souvislosti s aktuálními situacemi a problémy současného světa. Jedná se o následující průřezová témata:

- **Osobnostní a sociální výchova (OSV):** Rozvoj schopností poznávání, Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorganizace, Psychohygienu, Kreativitu, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace, Kooperace a kompetice, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- **Mediální výchova (MeV):** Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, Vnímání

autora mediálních sdělení, Fungování a vliv médií ve společnosti, Tvorba mediálního sdělení, Práce v realizačním týmu

- **Multikulturní výchova (MuV):** Kulturní difference, Lidské vztahy, Multikulturalita
- **Výchova demokratického občana (VDO):** Občanská společnost a škola, Občan občanská společnost a stát
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS):** Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané
- **Environmentální výchova (EV):** Ekosystémy, Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí
- **Etická výchova (EtV):** Mezilidské vztahy a komunikace, Důstojnost lidské osoby, Pozitivní hodnocení druhých, Kreativita a iniciativa, Komunikace citů, Interpersonální a sociální empatie, Asertivita, Reálné a zobrazené vzory, Prosociální chování v osobních vztazích, Prosociální chování ve veřejném životě

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Výtvarná výchova se realizuje ve všech ročnících 1. stupně ZŠ v této hodinové dotaci:

	1. stupeň				
Ročník	1	2	3	4	5
Počet hodin	1	2	1	1	2

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Výtvarná výchova je vyučována z větší části v nedělených třídách. V případě, že se část výuky odehrává v rámci školního tematického projektu, jsou žáci rozděleni podle předem stanoveného klíče. Vyučování předmětu probíhá v kmenové učebně třídy nebo mimo budovu školy (práce v terénu). Žáci si osvojené dovednosti a znalosti vyzkouší v činnostech organizovaných pro školu a komunitu rodičů a obce.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

KOMPETENCE K UČENÍ vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení	➤ učíme žáky chápat umění a kulturu v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součásti lidské existence, k učení se prostřednictvím vlastní tvorby ➤ prohlubujeme v žácích schopnost získané poznatky a dovednosti využívat ve svém životě ➤ učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich výtvarné činnosti ➤ umožňujeme žákovi pozorovat a experimentovat, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry ➤ vytváříme vstřícnou a podnětnou atmosféru pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech
KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	➤ učíme žáky různým výtvarným technikám a použití vhodných prostředků k vyjádření svého záměru ➤ na modelových příkladech učíme žáky využívat vhodný algoritmus řešení problémů ➤ podporujeme netradiční (originální) způsoby řešení ve výtvarném vyjadřování
KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ vést žáky k otevřenému, všestrannému a účinnému komunikaci	➤ vedeme žáky k pochopení umění a k užívání jazyka umění jako jednoho a mnoha prostředků komunikace ➤ učíme žáky naslouchat druhým a vnímat výtvarné projevy druhých, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace ➤ vedeme žáky k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti a ke kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národů a národností

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	➤ vedeme žáka k uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince ➤ vedeme žáky k tvořivému přístupu ke světu, k aktivnímu překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života ➤ prohlubujeme v žácích pozitivní vztah k výtvarnému umění v celé oblasti výtvarné kultury ➤ učíme žáky kriticky hodnotit práci svou i ostatních.
KOMPETENCE OBČANSKÉ vychovávat žáky jako svobodné občany, plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých, jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a za své životní prostředí, jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	➤ učíme žáky vnímat uměleckou tvorbu jako jedinečný způsob nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům ve společnosti a v mnohotvárném světě ➤ vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem a toleranci k jejich výtvarným projevům ➤ vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví, a k ochraně životního prostředí ➤ v hodnocení žáků převážně uplatňujeme prvky pozitivní motivace

KOMPETENCE PRACOVNÍ vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci, pomoci žákům při volbě jejich budoucího povolání	➤ vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci. Žádnou práci netrestáme. Kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme ➤ učíme žáky používat při jejich výtvarném projevu různé vhodné materiály, nástroje a techniky ➤ učíme žáky chránit své zdraví při práci s různými materiály, nástroji a chemickými látkami ➤ při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky ➤ různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými výtvarnými profesemi ➤ u talentovaných žáků podporujeme rozvíjení nadání, event. pomáháme při volbě vhodného povolání (studia), ve kterém budou moci plně využít a rozvinout svoje nadání
KOMPETENCE DIGITÁLNÍ poskytnout žákům prostor ke sdílení a prezentaci tvůrčího záměru, témat a výsledků tvůrčí práce v rovině tvorby, vnímání a interpretace	➤ poskytujeme žákům prostor ke sdílení a prezentaci tvůrčího záměru, témat a výsledků tvůrčí práce v rovině tvorby, vnímání a interpretace ➤ vedeme žáky k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (OVO) Výtvarná výchova 1. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- *rozpoznává (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě zkušeností, vjemů, zážitků a představ*
- *v tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání line, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace*
- *vnímá události různými smysly a vizuálně je vyjadřuje*
- *interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností*
- *na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- *při vlastních tvůrčích činnostech prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů*
- *při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se zaměřuje na projevení vlastních zkušeností*
- *nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě*
- *osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky a postupů*
- *porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace*
- *nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil*

Učivo

1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

1.1 **prvky vizuálně obrazného vyjádření** – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury – jejich jednoduché vztahy (podobnost, kontrast, rytmus), jejich kombinace a proměny v ploše, objemu a prostoru

1.2 **uspořádání objektů do celků** – uspořádání na základě jejich výraznosti, velikosti a vzájemného postavení ve statickém a dynamickém vyjádření

1.3 **reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly** – vizuálně obrazná vyjádření podnětů hmatových, sluchových, pohybových, čichových, chuťových a vyjádření vizuálních podnětů prostředky vnímatelnými ostatními smysly

1.4 **smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření** – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama

2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

2.1 **prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností** – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby

2.2 **typy vizuálně obrazných vyjádření** – jejich rozlišení, výběr a uplatnění – hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, socha, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama

2.3 **přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením** – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, založené na smyslovém vnímání)

3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

3.1 **osobní postoj v komunikaci** – jeho utváření a zdůvodňování; odlišné interpretace vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých) v rámci skupin, v nichž se dítě pohybuje; jejich porovnávání s vlastní interpretací

3.2 **komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření** – v komunikaci se spolužáky, rodinnými příslušníky a v rámci skupin, v nichž se žák pohybuje (ve škole i mimo školu)

3.3 **proměny komunikačního obsahu** – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění

Výtvarná výchova – 1. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - pozná různé druhy tvarů, porovnává vlastnosti, které zakládají, jejich podobnost či odlišnost, jejich vztahy, pozná různorodé přírodní a umělé materiály, seznamuje se s rozličnými postupy, technikami a nástroji - záměrně využívá a kombinuje obrazné prvky a prostředky (barva, linie, modelování), tvůrčím způsobem experimentuje s barvami, dokáže míchat a překrývat barvy, rozezná teplé a studené, světlé a tmavé - originálním způsobem kombinuje linii, tvar, objem, barvu, texturu, objekty - vyjadřuje se k tvorbě své a druhých, pozná rozdíly ve výtvarném vyjadřování ilustrátorů dětských knih - ověřuje si vliv své činnosti na okolí, vystavuje své práce, podílí se na zlepšení prostředí třídy	- poznávání tvarů (tvar, kvalita) a jejich vztahy (podobnost, kontrast, struktura, rytmus), rozlišování neobvyklých materiálů a nástrojů (ruka, dřívko, nit, kůra, písek, kov, kůže, papír, textil) - fantazijní představy, hra s barvou, plošné a prostorové vyjádření, originalita ve vyjádření vlastních prožitků - kombinace neobvyklých předmětů, alternativní použití linie, objemu, plochy a textury k vyjádření osobního zážitku - tolerance a porovnávání, tvorba uznávaných autorů, ilustrace dětských knih - instalace výstavy, vkus a nevkus v interiéru	

Výtvarná výchova – 2. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - pozná různé druhy tvarů, porovnává vlastnosti, které zakládají, jejich podobnost či odlišnost, jejich vztahy, pozná různorodé přírodní a umělé materiály, seznamuje se s rozličnými postupy, technikami a nástroji - záměrně využívá a kombinuje vizuálně obrazné prvky a prostředky (barva, linie, modelování), tvůrčím způsobem experimentuje s barvami, dokáže míchat a překrývat barvy, rozezná teplé a studené, světlé a tmavé - originálním způsobem kombinuje linii, tvar, objem, barvu, texturu, objekty - vyjadřuje se k tvorbě své a druhých, pozná rozdíly ve výtvarném vyjadřování malířů - ověřuje si vliv své činnosti na okolí, vystavuje své práce, podílí se na zlepšení prostředí třídy	- poznávání jednotlivých vizuálně obrazných prvků (tvar, objem, kvalita, textura) a jejich vztahy (podobnost, kontrast, struktura, rytmus), rozlišování neobvyklých materiálů a nástrojů (ruka, dřívko, nit, kůra, písek, kov, kůže, papír, textil) - fantazijní představy, hra s barvou, plošné a prostorové vyjádření, originalita v souvislosti s vyjádřením vlastních prožitků - kombinace neobvyklých předmětů, alternativní použití linie, objemu, plochy a textury k vyjádření osobního zážitku - tolerance a porovnávání, tvorba a interpretace uznávaných autorů, ilustrace dětských knih - instalace výstavy, vkus a nevkus v interiéru	• EtV9

Výtvarná výchova – 3. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - pozná různé druhy tvarů, porovnává vlastnosti, které zakládají, jejich podobnost či odlišnost, jejich vztahy, pozná různorodé přírodní a umělé materiály, seznamuje se s rozličnými postupy, technikami a nástroji - záměrně využívá a kombinuje vizuálně obrazné prvky a prostředky (barva, linie, modelování), tvůrčím způsobem experimentuje s barvami, dokáže míchat a překrývat barvy, rozezná teplé a studené, světlé a tmavé - sestaví předměty do neobvyklých souvislostí, vytvoří nové a neobvyklé předměty a souvislosti, originálním způsobem kombinuje linii, tvar, objem, barvu, texturu, objekty - poznává základní prostorové útvary, modeluje podle skutečnosti, získává poznatky o reliéfní kompozici a jednoduchých architektonických formách - zdůvodní a obhájí výtvarné pojetí, vede dialog, vyjadřuje se k tvorbě své a druhých, toleruje jejich způsoby výtvarného vyjádření, porovná vlastní interpretaci s interpretací uznávanou, inspiruje se jí - ověřuje si vliv své činnosti na okolí, vystavuje své práce, podílí se na zlepšení prostředí třídy a školy	- poznávání jednotlivých vizuálně obrazných prvků (tvar, objem, kvalita, textura) a jejich vztahy (podobnost, kontrast, struktura, rytmus a harmonie), rozlišování neobvyklých materiálů a nástrojů - fantazijní představy, hra s barvou, plošné a prostorové vyjádření, originalita v souvislosti s vyjádřením vlastních prožitků - kombinace neobvyklých předmětů, alternativní použití linie, objemu, plochy a textury k vyjádření osobního zážitku - cit pro prostor – základní prostorové útvary - tolerance a porovnávání, tvorba a interpretace uznávaných autorů, ilustrace dětských knih - rozdíl mezi obsahem, který sám vkládá a obsahem uznávaným v širším sociálním okruhu, vhodnost užití konkrétních obrazných znakových prostředků, instalace výstavy, vkus a nevkus v interiéru	

Výtvarná výchova – 4. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - vědomě se zaměřuje na projevení vlastních zkušeností - rozliší reálný prostor, uplatňuje své fantazijní představy, vědomě volí nástroje a techniky pro konkrétní výtvarné vyjádření, porovná světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy - tvoří jednoduché plošné kompozice z geometrických tvarů, experimentuje s kompozičními přístupy a principy, člení, rozkládá a syntetizuje přírodní tvary v prostoru a v ploše, využívá výrazové možnosti barev a jejich kombinací ve volné tvorbě a praktickém užití v lineární kompozici, uplatňuje osobitost v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření a pro vyjádření nových a neobvyklých pocitů a prožitků, svobodně volí a kombinuje prostředky - samostatně odhaluje interpretační kontext vlastního i přejatého znakového vyjádření, aby byl srozumitelný pro ostatní, ověřuje si vliv svých činností na okolí (výstavy, výzdoba, kolekce) - hledá základní obrazotvorné prvky a kompoziční přístupy v uměleckém díle a porovnává rozdíly výtvarných děl, rozlišuje vhodnost použití obrazných - hodnotí, zdůvodňuje a obhájí svoji výtvarnou výpověď a vyjadřuje se k tvorbě ostatních, hledá v ní zdroj pro svá vlastní vizuálně obrazná vyjádření	- kombinace a proměny prvků vizuálně obrazného vyjádření v ploše, objemu a prostoru - uplatnění spontaneity, hledání nových kontextů pro uplatnění samostatně vytvořených a přejatých obrazových znaků - organizace vlastní výtvarné práce - výrazové možnosti vlastní tvorby, volba vhodných prostředků k danému námětu, manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, rozlišení typů vizuálně obrazného vyjádření (hračky, objekty, ilustrace textu, volná malba) - pozorování vzhledu a chování v různých situacích a prostředích, slovně charakterizovat hledání podnětů v reálném prostředí, pozorování projevů života až k inspiraci pro vlastní tvorbu, konkrétní projevy volného umění a užití tvorby, architektury, plošné kompozice, práce s literaturou zaměřenou na výtvarné umění - komunikační obsah obrazových znaků samostatně vytvořených i přejatých, vhodnost užití obrazových znakových prostředků pro dosažení konkrétních účinků v komunikaci, účast na instalaci školní výstavy - účinek uměleckého díla současnosti a minulosti, porovnání vlastní interpretace s všeobecně uznávanými pravidly, hledání, rozlišování a vytváření obrazných znakových prostředků pro vyjádření jak statického, tak dynamického chápání reality, uspořádání objektů do celků (výraznost, velikost, vzájemné postavení), hledisko vnímání a motivace přístupů k vizuálně obrazným vyjádřením (vizuální, statické, dynamické, fantazijní, založené na smyslovém vnímání) - nové kontexty pro uplatnění samostatně vytvořených i přejatých obrazových znaků, výtvarná výpověď hodnocení, zdůvodnění a obhájení, vyjádření se k tvorbě vlastní i ostatních, tolerance k rozdílným způsobům výtvarných vyjádření	

Výtvarná výchova – 5. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - vědomě se zaměřuje na projevení vlastních životních zkušeností - rozliší reálný a duchovní prostor, uplatňuje své fantazijní představy, vědomě volí nástroje a techniky pro konkrétní výtvarné vyjádření, porovná světlostní poměry, barevné kontrasty, proporční vztahy - uplatňuje vztah zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly - seznamuje se s možnostmi akční tvorby, používá současné technické zobrazovací prostředky podle podmínek školy - tvoří jednoduché plošné kompozice z geometrických tvarů, experimentuje s kompozičními přístupy a principy, člení, rozkládá a syntetizuje přírodní tvary v prostoru a v ploše, využívá výrazové možnosti barev a jejich kombinací ve volné tvorbě a praktickém užití v lineární kompozici, uplatňuje osobitost v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření a pro vyjádření nových a neobvyklých pocitů a prožitků, svobodně volí a kombinuje prostředky - samostatně odhaluje interpretační kontext vlastního i přejatého znakového vyjádření, aby byl srozumitelný pro ostatní, ověřuje si vliv svých činností na okolí (výstavy, výzdoba, kolekce) - hledá a základní obrazotvorné prvky a kompoziční přístupy v uměleckém díle a porovnává rozdíly výtvarných děl, rozlišuje vhodnost použití obrazných - hodnotí, zdůvodňuje a obhazuje svoji výtvarnou výpověď a vyjadřuje se k tvorbě ostatních, hledá v ní zdroj pro svá vlastní vizuálně obrazná vyjádření	- kombinace a proměny prvků vizuálně obrazného vyjádření v ploše, objemu a prostoru - uplatnění spontaneity, hledání nových kontextů pro uplatnění samostatně vytvořených a přejatých obrazových znaků - výrazové možnosti akční tvorby, grafika PC, fotografie, video, volba vhodných prostředků k danému námětu, manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, rozlišení typů vizuálně obrazného vyjádření (hračky, objekty, ilustrace textu, volná malba, socha, skulptura, comics, fotografie) - pozorování vzhledu a chování v různých situacích a prostředích, slovně charakterizovat hledání podnětů v reálném prostředí, pozorování projevů života až k inspiraci pro vlastní tvorbu, konkrétní projevy volného umění a užitě tvorby, architektury, plošné kompozice, práce s literaturou zaměřenou na výtvarné umění - komunikační obsah obrazových znaků samostatně vytvořených i přejatých, vhodnost užití obrazových znakových prostředků pro dosažení konkrétních účinků v komunikaci, vlastní portfolio, účast na instalaci školní výstavy - účinek uměleckého díla současnosti a minulosti, porovnání vlastní interpretace s všeobecně uznávanými pravidly, hledání, rozlišování a vytváření obrazných znakových prostředků pro vyjádření jak statického, tak dynamického chápání reality, uspořádání objektů do celků (výraznost, velikost, vzájemné postavení), hledisko vnímání a motivace přístupů k vizuálně obrazným vyjádřením (vizuální, statické, dynamické, fantazijní, založené na smyslovém vnímání) - nové kontexty pro uplatnění samostatně vytvořených i přejatých obrazových znaků, výtvarná výpověď hodnocení, zdůvodnění a obhájení, vyjádření se k tvorbě vlastní i ostatních, tolerance k rozdílným způsobům výtvarných vyjádření, komunikace se spolužáky, rodinnými příslušníky, vysvětlování výsledků tvorby podle vlastních schopností a zaměření, proměny komunikačního obsahu	

2. stupeň ZŠ

Obsahové vymezení vyučovacího předmětu

Ve výuce hudební výchovy na 2. stupni je důraz kladen především na:

- pracuji s vizuálně obraznými znakovými systémy
- rozvíjení tvůrčí činnosti, smyslovou citlivost a uplatňování subjektivity
- přístupu k uměleckému procesu v jeho celistvosti a chápe ho jako způsob poznání a komunikace
- užívání různých uměleckých vyjadřovacích prostředků včetně nejnovějších informačních a komunikačních technologií

Učivo uvedené v učebních osnovách je v rámci školy závazné. Zařazení rozšiřujícího učiva zváží vyučující s ohledem na specifika konkrétní třídy a individuální potřeby žáků.

Do výuky jsou formou integrace průběžně zařazována průřezová témata v souvislosti s aktuálními situacemi a problémy současného světa. Jedná se o následující průřezová témata:

- **Osobnostní a sociální výchova (OSV):** Rozvoj schopností poznávání, Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorganizace, Psychohygiena, Kreativita, Poznávání lidí, Mezilidské vztahy, Komunikace, Kooperace a kompetice, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- **Mediální výchova (MeV):** Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality, Vnímání autora mediálních sdělení, Fungování a vliv médií ve společnosti, Tvorba mediálního sdělení, Práce v realizačním týmu.
- **Multikulturní výchova (MuV):** Kulturní difference; Lidské vztahy; Multikulturalita.
- **Výchova demokratického občana (VDO):** Občanská společnost a škola, Občan občanská společnost a stát.
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS):** Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané.
- **Environmentální výchova (EV):** Ekosystémy, Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí.
- **Etická výchova (EtV):** Mezilidské vztahy a komunikace, Důstojnost lidské osoby, Pozitivní hodnocení druhých, Kreativita a iniciativa, Komunikace citů, Interpersonální a sociální empatie, Asertivita, Reálné a zobrazené vzory, Prosociální chování v osobních vztazích, Prosociální chování ve veřejném životě.

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Výtvarná výchova se realizuje ve všech ročnících 2. stupně ZŠ v této hodinové dotaci:

2. stupeň				
Ročník	6	7	8	9
Počet hodin	2	1	1	1

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Výtvarná výchova je vyučována z větší části v nedělených třídách. V případě, že se část výuky odehrává v rámci školního tematického projektu, jsou žáci rozděleni podle předem stanoveného klíče. Vyučování předmětu probíhá v kmenové učebně třídy, ve školní knihovně, počítačové učebně nebo mimo budovu školy (práce v terénu). Žáci si osvojené dovednosti a znalosti vyzkouší v činnostech organizovaných pro školu a komunitu rodičů a obce.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

KOMPETENCE K UČENÍ vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení	➤ zadáváme jednotlivé úkoly tak, aby si každý žák mohl sám organizovat vlastní činnost ➤ využíváme kladného hodnocení k motivaci pro další výtvarnou činnost
KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	➤ zadáváme úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů
KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	➤ klademe dostatek prostoru pro střetávání a komunikaci různými formami (písemně, pomocí technických prostředků, výtvarnými prostředky, ...) ➤ dohlížíme na dodržování etiky komunikace (naslouchání, respektování originálních, nezdařených názorů, ...)
KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	➤ dodáváme žákům sebedůvěru a podle potřeby žákům v činnostech pomáhá ➤ umožňujeme každému žákovi zažít úspěch ➤ v průběhu výuky zohledňujeme rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků

KOMPETENCE OBČANSKÉ vychovávat žáky jako svobodné občany, plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých, jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a za své životní prostředí, jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	➤ podporujeme občanské cítění žáků při vytváření propagačních materiálů
KOMPETENCE PRACOVNÍ vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci, pomoci žákům při volbě jejich budoucího povolání	➤ vedeme žáky ke správným způsobům užití materiálu, nástrojů a vybavení ➤ požadujeme dodržování dohodnuté kvality a postupů
KOMPETENCE DIGITÁLNÍ vést žáky k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům	➤ vedeme žáky k užívání různorodých vizuálně obrazných prostředků včetně digitálních technologií při vlastní tvorbě, k nalézání neobvyklých postupů a různých variant řešení ➤ vedeme žáky k sdílení a prezentaci tvůrčího záměru, témat a výsledků tvůrčí práce v rovině tvorby, vnímání a interpretace ➤ vedeme žáky k vyhledávání a sdílení inspiračních zdrojů, uměleckých děl i běžné produkce s respektem k autorství a autorským právům

Očekávané výstupy vzdělávacího oboru (OVO) Výtvarná výchova 2. stupeň ZŠ

Očekávané výstupy

Žák

- *vybírá, vytváří a pojmenovává prvky vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje různé prvky a jejich vztahy pro získání osobitých výsledků*
- *zaznamenává vizuální zkušenost i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie*
- *zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace*
- *vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření*
- *rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku*
- *interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků*
- *ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření*

Učivo

1. ROZVÍJENÍ SMYSLOVÉ CITLIVOSTI

- 1.1 **prvky vizuálně obrazného vyjádření** – linie, tvary, objemy, světlostní a barevné kvality, textury; vztahy a uspořádání prvků v ploše, objemu, prostoru a v časovém průběhu (podobnost, kontrast, rytmus, dynamické proměny, struktura), ve statickém i dynamickém vizuálně obrazném vyjádření
- 1.2 **uspořádání objektů do celků v ploše, objemu, prostoru a časovém průběhu** – vyjádření vztahů, pohybu a proměn uvnitř a mezi objekty (lineární, světlostní, barevné, plastické a prostorové prostředky a prostředky vyjadřující časový průběh) ve statickém i dynamickém vyjádření
- 1.3 **reflexe a vztahy zrakového vnímání k vnímání ostatními smysly** – vědomé vnímání a uplatnění mimovizuálních podnětů při vlastní tvorbě; reflexe ostatních uměleckých druhů (hudebních, dramatických)
- 1.4 **smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření** – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskoviny, televize, elektronická média, reklama; výběr, kombinace a variace ve vlastní tvorbě

2. UPLATŇOVÁNÍ SUBJEKTIVITY

- 2.1 **prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností** – manipulace s objekty, pohyb těla a jeho umístění v prostoru, akční tvar malby a kresby, uspořádání prostoru, celku vizuálně obrazných vyjádření a vyjádření proměn; výběr, uplatnění a interpretace
- 2.2 **typy vizuálně obrazných vyjádření** – hračky, objekty, ilustrace textů, volná malba, socha, plastika, animovaný film, comics, fotografie, elektronický obraz, reklama, vizualizované dramatické akce, komunikační grafika; rozlišení, výběr a uplatnění pro vlastní tvůrčí záměry
- 2.3 **přístupy k vizuálně obrazným vyjádřením** – hledisko jejich vnímání (vizuální, haptické, statické, dynamické), hledisko jejich motivace (fantazijní, symbolická, založená na smyslovém vnímání, racionálně konstruktivní, expresivní); reflexe a vědomé uplatnění při vlastních tvůrčích činnostech

3. OVĚŘOVÁNÍ KOMUNIKAČNÍCH ÚČINKŮ

- 3.1 **osobní postoj v komunikaci** – jeho utváření a zdůvodňování; důvody vzniku odlišných interpretací vizuálně obrazných vyjádření (samostatně vytvořených a přejatých), kritéria jejich porovnávání, jejich zdůvodňování
- 3.2 **komunikační obsah vizuálně obrazných vyjádření** – utváření a uplatnění komunikačního obsahu; vysvětlování a obhajoba výsledků tvorby s respektováním záměru autora; prezentace ve veřejném prostoru, mediální prezentace
- 3.3 **proměny komunikačního obsahu** – záměry tvorby a proměny obsahu vizuálně obrazných vyjádření vlastních děl i děl výtvarného umění; historické, sociální a kulturní souvislosti

Výtvarná výchova – 6. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - vybírá, pojmenovává i samostatně vytváří prvky vizuálně obrazných elementů a jejich vztahů k vizuálně obrazným vyjádřením zkušeností z vlastního vnímání - dokáže využít různé vlastnosti vizuálně obrazných elementů k získání originálních výsledků - zaznamenání vizuálních zkušeností i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie - uvědomuje si okolní prostředí jako zdroj inspirace pro vyjádření uměleckých hodnot - objevuje a utváří si vlastní názor a postoj na svět kolem sebe skrze kreativní činnost vycházející z individuálních představ, fantazie vnímání a prožívání - hodnotí a porovnává účinek vlastního výtvarného vyjádření s vyjádřením svých spolužáků - uvědomuje si rozdílnost názorů, přístupů k řešení problémů vyplývajících z výtvarného zadání - je schopen komunikace a spolupráce v pracovní skupině - ovládá prezentaci vlastní tvorby před spolužáky - dovede vytvořit nástěnku ve třídě k prezentaci výtvorů svých a svých spolužáků	- prvky vizuálně obrazného vyjádření linie, tvary, objemy - vztahy a uspořádání prvků v ploše, objemu, prostoru (rytmus, kontrast) - uspořádání objektů do celků v ploše – vyjádření vztahů pohybu a poměru mezi objekty (lineární světlostní, barevné prostředky) - prostředky pro vyjádření představ a osobních zkušeností - pohyb těla a jeho umístění v prostoru - akční tvar malby a kresby - typy vizuálně obrazných vyjádření – hračky, ilustrace textů, volná malba, plastika - osobní postoj v komunikaci – důvody vzniku odlišných interpretací vizuálně obrazných vyjádření - vysvětlování a obhajoba výsledků tvorby s respektováním záměru autora - prezentace v prostoru své třídy	

Výtvarná výchova – 7. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - uvědomuje si psychický účinek barev - objevuje a utváří si vlastní názor a postoj na svět kolem sebe skrze kreativní činnost vycházející z individuálních představ, fantazie a prožívání - interpretuje vizuálně obrazné vyjádření z hlediska rozlišování vyjádření verifikovatelných vjemů od vyjádření fantazijních představ - odhaluje vědomé a mimo vědomé účinky vizuálně obrazných elementů a vizuálně obrazných vyjádření v procesu tvorby - užívá vizuálně obrazná vyjádření k zachycení pocitů, nálad a vlastních vnitřních osobnostních dispozic - je schopen hodnotit, obhájit, zdůvodnit vlastní výtvarnou výpověď, vést o ni dialog, vyjadřovat se k tvorbě druhých a tolerovat ji - osvojil si různé možnosti vystižení přírodních tvarů – jejich stavby, barev, povrchů, struktur vhodnými výtvarnými technikami - zná základní pojmy nauky o barvách – tón, jas, lomená barva, pestré × nepestře barvy, míchání barev, barevný kontrast, harmonie, aj. - dokáže uspořádat výstavku svých prací i prací ostatních spolužáků na dané téma ve větším prostoru (hala, chodba)	- vyjádření systémů pro rozlišení barevných tónů a dalších světelných kvalit na základě jejich pozorování - vytváření obrazových znaků na základě fantazie, kombinací představ a znalostí - prohlubování schopností praktického zapojování vlastních děl i ostatních do komunikačního procesu v samostatně zvoleném kontextu - báje a pověsti - pohádky - svět fantazie - spánkové snění - vnitřní svět lidí, zvířat, věcí, rostlin - psychický účinek barev - nauka o barvě - fauna – symbolika zvířat, začarovaná rodina, zvíře – přítel člověka, člověk přítel zvířete, zrod života - flora – symbolika květin a rostlin - kresba podle skutečnosti (nebo atlasu) květinové aranžmá rostliny podle mikroskopu	• OSV 5

Výtvarná výchova – 8. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - uvědomuje si vztahy vlastního těla z prostoru (fáze pohybu, tanec, sport, gesta) - orientace v oblastech moderního a současného výtvarného umění - dokumentuje a prezentuje proměny vlastního výtvarného projevu - je schopen hodnotit, obhájit a zdůvodnit vlastní výtvarnou výpověď - rozlišuje a interpretuje obsah vizuálně obrazového vyjádření uměleckých projevů současnosti i minulosti - dokáže posoudit význam a přínos různých národů a kultur, k obměně obrazového vyjádření - respektuje kulturní, etnické a jiné odlišnosti - je schopen doložit proměnu ideálu lidského těla na příkladech výtvarných děl z historie a různých kultur (i mimoevropských) - je schopen zobrazit věrně věci, které vidí před sebou - dokáže uplatnit své dovednosti a vědomosti při návrzích designu jednoduchých předmětů - umí zacházet s dostupnými zobrazovacími prostředky – video, foto, PC atd. - hodnotí a porovnává účinek vlastního výtvarného vyjádření vede o něm dialog a vyjadřuje se k tvorbě druhých a toleruje ji - uvědomuje si okolní prostředí jako zdroj inspirace pro vyjádření uměleckých hodnot - chápe význam ochrany kulturních památek - vnímá umění jako bohatství své země - využívá média jako zdroj informací - utváří si vlastní názor a postoj na svět kolem sebe skrze kreativní činnost vycházející z individuálních představ, fantazie, vnímání a prožívání - ovládá prezentaci vlastní tvorby před spolužáky - orientuje se v současném užitém umění	Člověk - vývoj lidského druhu - kontrast stáří – mládí - tělo - člověk a příroda - robotizace člověka - člověk a práce - životní styl - růst a vývoj - láska - mateřství - rodina - děti - vnitřní svět - sny - člověk a hudba, pohyb a doteky - zátiší - vynálezy - pohyblivé hračky, mobily - stroj a zachycení jeho pohybu - stroj a příroda - spotřebiče v naší domácnosti – přítomnost, minulost, budoucnost - instalace - propagace	

Výtvarná výchova – 9. ročník

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata
Žák: - dokáže samostatně odhalit souvislosti vlastního i přejatého výtvarného vyjádření tak, aby bylo srozumitelné i pro ostatní a hodnotí jeho účinnost - je schopen spolupráce v pracovní skupině, ale i kompromisu při řešení výtvarného zadání ve skupině - vědomě volí nástroje a techniky pro konkrétní výtvarné vyjádření - uvědomuje si možnosti kompozičních přístupů a principů - porovnává, zařazuje do historických souvislostí základní stavební prvky architektury - je schopen interpretovat přínos jednotlivých osobností architektury - jmenuje nejvýznamnější stavby\ našeho kulturního dědictví - uvědomuje si důležitost funkčního zaměření jednotlivých vnitřních prostorů stavby - svede vyjádřit své představy o architektuře budoucnosti - dokáže zobrazit budovu v perspektivě - rozpozná různé typy zobrazení a vnímá je v historických souvislostech - spoluvytváří koncepci výtvarného řešení jednotlivých prostor školy a jeho okolí - podílí se na návrhy svých plakátů na boji v odstraňování sociálně patologických jevů ne společnosti - chápe dopad nových médií na podobu současného umění - chápe umění jako proces komunikace - umí zacházet s dostupnými zobrazovacími prostředky – video, PC, atd:	Manipulace s objekty - proces stavby a struktury - vyjádření procesuálních a kvalitativních proměn - výběr a způsoby užití vizuálně obrazných vyjádření pro dosažení konkrétních účinků v komunikaci Svět architektury - architektura naší země - architektura v proměnách času - architektura 20. století - design interiéru a exteriéru budov - architektura a krajina - architektura a lidské potřeby - architektura budoucnosti - perspektiva v zobrazování budov Společnost - člověk a společnost - sociálně patologické jevy - choroby člověka - společnost a technika	• EtV 4